

QUAN ĐIỂM

của CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

về CÔNG TÁC THANH TRA

Hai tháng sau ngày Quốc khánh 2/9/1945, giữa bộn bề công việc của chính quyền cách mạng non trẻ, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh số 64/SL ngày 23/11/1945 thành lập Ban Thanh tra đặc biệt. Ban Thanh tra đặc biệt có nhiệm vụ giám sát tất cả công việc và các nhân viên của Ủy ban nhân dân và các cơ quan của Chính phủ. Trước đó, tại cuộc họp Chính phủ ngày 13/11/1945, Hồ Chủ tịch đã đề nghị “các Bộ trưởng có thể chia nhau đi thanh tra một khu vực gần Hà Nội. Bộ Nội vụ sẽ khảo cứu và lập một chương trình về việc này”. Có thể thấy, ngay từ những ngày đầu lập nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã rất chú ý tới việc sử dụng, phát huy vai trò của công tác thanh tra.

Vị trí, vai trò quan trọng của công tác thanh tra được thể hiện trong nhiều bài viết, bài nói, chỉ thị của Người ở nhiều lúc, nhiều nơi. Tại Hội nghị tổng kết thanh tra toàn miền Bắc tháng 4/1957, Người căn dặn “cán bộ thanh tra giúp trên hiểu biết tình hình địa phương và cấp dưới, đồng thời cũng giúp cho các cấp địa phương kịp thời sửa chữa, uốn nắn nếu làm sai, hoặc làm chậm. Cho nên trách nhiệm của công tác thanh tra là quan trọng”. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng công tác lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, quản lý mà thiếu sự kiểm tra, thanh tra thì sẽ dẫn đến bệnh quan liêu, tham ô, lãng phí và chỉ có tăng cường kiểm tra, kiểm soát thì mới chống được các tệ nạn này. Thanh tra là nhằm mục đích giúp cấp trên nắm được tình hình, giúp cấp dưới sửa chữa, uốn nắn những sai lầm, lệch lạc; giúp đỡ cấp dưới thực hiện chủ trương, chính sách, pháp luật.

Cũng với tư tưởng đề cao vai trò của thanh tra trong quản lý Nhà nước, 3 năm sau Hội nghị tổng kết thanh tra toàn miền Bắc năm 1957, tại Hội nghị cán bộ thanh tra năm 1960, Chủ tịch Hồ Chí Minh lại nhấn mạnh: “có thể nói, cán bộ thanh tra là tai mắt của Đảng và Chính phủ, tai có sáng suốt

thì người mới sáng suốt”. Lần này, Người chỉ ra một cách cụ thể rằng Đảng và Chính phủ là những thực thể lãnh đạo và quản lý đất nước. Không được tách rời lãnh đạo, quản lý với kiểm tra, thanh tra. Đảng và Chính phủ phải phát huy vai trò của kiểm tra, thanh tra, phải gắn bó với nó trong quá trình lãnh đạo, quản lý. Phải xem thanh tra, kiểm tra là một khâu quan trọng không thể thiếu được trong lãnh đạo, quản lý và điều hành của những người đứng đầu các cơ quan. Khi ví “Thanh tra là tai mắt của trên, là người bạn của dưới”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra một cách sâu sắc rằng, thanh tra không chỉ có vai trò giúp cho người lãnh đạo, quản lý xem xét đường lối chủ trương, chính sách và pháp luật của Đảng và nhà nước để ra có được thực hiện hay không, được thực hiện như thế nào và đến đâu; mà còn có vai trò giúp xem xét lại chính chủ trương, chính sách và pháp luật của mình để ra đúng hay không đúng. Như vậy, đối với người lãnh đạo và quản lý thì thanh tra là phương tiện nhằm nhận thức và phát triển tư duy, kiểm tra lại chính mình, để chủ động điều chỉnh lại chủ trương, chính sách và pháp luật cho phù hợp với quá trình quản lý nhà

nước. Làm được điều đó, thanh tra là “tai mắt của trên”. Cùng với vai trò là “tai mắt của trên”, thanh tra còn là “bạn của dưới”. Điều đó có nghĩa là đối với những người là lãnh đạo quản lý cấp dưới thì thanh tra chính là người bạn giúp cấp dưới nhìn thấy, biết được, phát hiện và chỉ cho cấp dưới thấy được những việc làm đúng, làm tốt để tiếp tục phát huy, những việc làm sai, làm không đầy đủ, làm thiếu trách nhiệm để khắc phục sửa chữa nâng cao năng lực và trách nhiệm. Như vậy, thanh tra chính là người bạn, người giúp đỡ cấp dưới trong quá trình thực thi nhiệm vụ quản lý. Như cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã nói trong lần đến thăm và nói chuyện với Hội nghị thanh tra ngày 24/3/1972 rằng: “Vị trí và tầm quan trọng, tác dụng của công tác thanh tra là ở chỗ nó phải phát hiện cho mình những cái mà mình cần biết, nó thường xuyên là tai mắt của mình, nó biết nhìn, biết thấy, biết phát hiện và biết chỉ cho mình những cái mà mình cần biết... Các đồng chí không coi trọng thanh tra tức là tước một cái vũ khí cần thiết của người lãnh đạo, không tài gì mình thấy hết đâu”.

Đến tận nơi, xem tận chỗ, là phương thức hoạt động đặc trưng của công

tác thanh tra, kiểm tra, kiểm soát. Theo quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đã tiến hành thanh tra là phải đi đến tận nơi, xem tận chỗ. Người nói: “Thanh tra muốn biết, muốn thấy, muốn hiểu rõ sự thật ở cơ quan, địa phương nào đấy phải đến tận nơi. nghe ngóng, tìm hỏi, chịu khó. Quan liêu sẽ không làm được nhiệm vụ” (Một số văn kiện chủ yếu của Đảng và Chính phủ về công tác thanh tra, UB Thanh tra của Chính phủ, 1977, tr.7). Như vậy, theo quan điểm của Hồ Chủ tịch, công tác thanh tra không thể dung nạp được bất kỳ một biểu hiện quan liêu nào. Thanh tra là để giúp cấp trên nắm được đầy đủ, chính xác tình hình, đồng thời thanh tra cũng xem xét xem cấp dưới thực hiện chủ trương, chính sách, pháp luật như thế nào, có gì vướng mắc thì tháo gỡ, có gì sai trái thì chấn chỉnh. Với phương pháp đi đến tận nơi, xem tận chỗ, thanh tra sẽ góp phần chống bệnh quan liêu. Trong tác phẩm “Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay” đăng trên báo Sự thật số 103 ngày 30/11/1948, Người viết: “Hiện nay, nhiều nơi cán bộ lãnh đạo chỉ lo khai hội và thảo nghị quyết, đánh điện và gửi chỉ thị, sau đó thì họ không biết gì đến những nghị quyết đó thì hành đến đâu, có những khó khăn trở ngại gì, dân chúng có ra sức tham gia hay không. Họ quên mất kiểm tra (...) và kiểm tra không nên chỉ căn cứ vào các tờ báo cáo, mà phải đi đến tận nơi” (Hồ Chí Minh Toàn tập, NXB Chính trị Quốc gia, H.1995, tập 5, tr.520).

Xác định một cách sâu sắc về ý nghĩa và tầm quan trọng của công tác cán bộ, chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định, tăng cường công tác tổ chức, cán bộ thanh tra cả về số lượng và chất lượng, đặc biệt là chất lượng, là một yêu cầu cần thiết để công tác thanh tra phát huy được vai trò của mình. Tại Hội nghị cán bộ thanh tra năm 1960, Hồ Chủ tịch huấn thị “Một số ban thanh tra chưa được củng cố, cán bộ còn thiếu vì các cấp lãnh đạo địa phương chưa nhận rõ công tác thanh tra là quan trọng, nên chưa chú ý tăng cường cán bộ đúng mức, chưa giúp

đỡ, lãnh đạo nó một cách chặt chẽ”. Thanh tra chỉ có thể đảm đương được vai trò là “là tai mắt của trên, là người bạn của dưới” khi “cán bộ thanh tra như cái gương cho người ta soi mặt, gương mờ thì soi không được”. Để trở thành “cái gương soi”. Bác đã căn

“Vị trí và tầm quan trọng, tác dụng của công tác thanh tra là ở chỗ nó phải phát hiện cho mình những cái mà mình cần biết, nó thường xuyên là tai mắt của mình, nó biết nhìn, biết thấy, biết phát hiện và biết chỉ cho mình những cái mà mình cần biết... Các đồng chí không coi trọng thanh tra tức là tước một cái vũ khí cần thiết của người lãnh đạo, không tài gì mình thấy hết đâu”.

dẫn: “cán bộ thanh tra cố gắng học tập, học cái hay, tránh cái dở; trau dồi đạo đức cách mạng, nâng cao trình độ lý luận, trình độ nghiệp vụ và trình độ chuyên môn để làm việc cho tốt thì đó mới là tiền đề về vang, là xứng đáng với sự tin nhiệm của Đảng và Chính phủ”. Thanh tra là để phục vụ sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước, Hồ Chủ tịch luôn nhắc nhở các cấp Ủy đảng và chính quyền phải quan tâm đến công tác thanh tra. Người nói: “Các Ban Thanh tra làm việc khá hay kém, nhanh hay chậm, trước hết do bản thân mỗi Ban Thanh tra cố gắng, mỗi cán bộ thanh tra cố gắng nhiều hay ít; nhưng còn do các cấp lãnh đạo của Đảng, chính quyền địa phương có quan tâm đến công tác thanh tra hay không. Các cấp lãnh đạo cần quan tâm giúp đỡ các Ban Thanh tra làm việc tốt”.

Đối với người cán bộ thanh tra thì đạo đức cách mạng là một yêu cầu quan trọng, Người nói: “Cán bộ thanh tra như cái gương cho người ta soi mặt, gương mờ thì không soi được. Vì thế cán bộ thanh tra phải rèn luyện đạo đức cách mạng”. Là những người cán

bộ làm công tác đặc biệt - công tác kiểm tra, phát hiện, làm sáng tỏ ngọn nguồn lạch sông... - nên bản thân người làm công tác thanh tra phải tự mình gương mẫu vì việc làm của họ luôn luôn được nhân dân theo dõi, coi là khuôn mẫu. Theo quan điểm của người, phẩm chất đạo đức cách mạng của người cán bộ thanh tra còn thể hiện ở việc người cán bộ đó hiểu rõ vinh dự được làm công tác thanh tra, không mắc bệnh cá nhân chủ nghĩa. Người nói: “Đối với cán bộ, được làm công tác thanh tra là một vinh dự. Vì sao? Vì công tác thanh tra là một công tác quan trọng, Đảng và Chính phủ có tin cậy mới giao cho làm nhiệm vụ ấy. Có thể nói cán bộ thanh tra là tai, mắt của Đảng và Chính phủ, tai mắt có sáng suốt thì người mới sáng suốt”. Người cũng phê bình: “Một số cán bộ chưa yên tâm công tác, cho làm công tác thanh tra không tiến bộ, thối mắc về tiền đồ, đứng núi này trông núi nọ, muốn xin đi công tác khác. Như thế là không hiểu rõ nhiệm vụ của mình, không hiểu vinh dự của mình, là mắc bệnh cá nhân chủ nghĩa” (Hồ Chủ tịch huấn thị về công tác thanh tra tại Hội nghị cán bộ thanh tra toàn miền Bắc ngày 5/3/1960).

Có thể thấy, theo quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh, công tác thanh tra có một vị trí, vai trò rất quan trọng. Là chức năng thiết yếu của quản lý, là công cụ phục vụ sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước. Thanh tra luôn luôn gắn liền với quản lý, là một nội dung của quản lý. Thanh tra còn là một phương thức phát huy dân chủ, tăng cường pháp chế, phát hiện và xử lý những biểu hiện quan liêu, tham ô, lãng phí và những hành vi vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý. Xuất phát từ tính chất, vị trí và vai trò của công tác thanh tra nên đòi hỏi sự quan tâm, giúp đỡ, sự trực tiếp chỉ đạo, lãnh đạo của cấp uỷ và chính quyền các cấp. Đây là một trong những yếu tố quyết định đến hiệu lực, hiệu quả công tác thanh tra.

>> TRẦN TRÍ TRUNG
Ban Thanh tra ĐHQGHN